

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

06 DES 2010

Avd. Generalsekretærens kontor

Dato
3. desember 2010

Høringsuttalelse om forslag til ny forskrift om vaktvirksomhet.

Røde Kors avgir med dette sin høringsuttalelse til høring av 10.09.2010 om forslag til ny forskrift om vaktvirksomhet.

Som påpekt av Røde Kors i brev av 5. mai 2008 til departementet har vi sett en kraftig økning i bruken av private kontraktører i væpnet konflikt de senere årene. Selv om det er usikkert hvor mange private vaktelskaper som finnes i Norge og som arbeider i konfliktområder, er det likevel viktig at norske myndigheter påser at de selskapene som faktisk har sitt hovedsete i Norge har tilfredsstillende vandel og tilstrekkelig kunnskap om internasjonal humanitær rett og internasjonale menneskerettigheter.

Røde Kors foreslo derfor i brev av 5. mai og 2. oktober 2008 til Justisdepartementet at lov om vaktvirksomhet også skulle gjelde for norske vaktelskaper som opererer i utlandet og at loven skulle stille krav om kunnskap i internasjonal humanitær rett og internasjonal menneskerettigheter. Røde Kors understreker i denne forbindelse at selv om § 1 bokstav d) i lov om vaktvirksomhet har til formål å hindre vaktvirksomhet som på grunn av sin militære eller annen sikkerhetsmessige karakter er uforenlig med vaktvirksomhet etter loven, kan det finnes norske selskaper som tilbyr sikkerhets- og logistiktjeners til militær virksomhet som vil være legitim og hvor det således vil være nødvendig at norske myndigheter sikker at disse selskapene har tilstrekkelig kunnskap om internasjonal rett.

På denne bakgrunnen mener Røde Kors det var gledelig at Justiskomiteen under Stortingets behandling av endringer i lov om vaktvirksomhet understreket at det er viktig å sikre at private vaktelskaper respekterer krigens regler og internasjonale menneskerettigheter når de opererer i utlandet, og derfor understreket at loven også gjelder for norske selskaper når de utøver ervervsmessig vaktvirksomhet eller egenvakthold i utlandet. Komiteen påpekte også at en del av utdanningen skulle sørge for at vektere får tilstrekkelig kunnskap om krigens regler og internasjonale menneskerettigheter.¹

Vi har oppfattet det slik at Departementet har planlagt å følge opp disse vedtakene i Stortinget i lærerplanene. Røde Kors mener imidlertid at det er viktig at vedtaket om kunnskap i krigens regler, eller internasjonal humanitær rett, og internasjonal menneskerettigheter også følges opp i vaktvirksomhetsforskriften. På denne bakgrunnen foreslås følgende endringer i forskriftens § 3-3, 2. ledd:

¹ Se Innst.O.nr.116 (2008-2009) under utdanning i punkt 2. Komiteens merknader.

Røde Kors

Post: P.B. 1 Grønland, 0133 OSLO
Besøk: Hausmannsgt. 7
Fakturering: Norges Røde Kors, Postboks
2967, 7438 Trondheim

Bank: 8200 01 76318
Post: 0809 50 90444
Org.nr: NO 864 139 442

Tlf: 05003
Faks: 22054040
Web: <http://www.redcross.no>
E-post: servicetorget@redcross.no

"kurset skal omfatte fagene introduksjon til vakterbransjen, jus, herunder *internasjonale menneskerettigheter og internasjonal humanitær rett,*"

En slik endring vil være i tråd med Stortingets vedtak. I tillegg foreslås følgende presisering i § 8-1, annet ledd:

"Dersom søknaden omfatter tillatelse til å utøve vaktvirksomhet i flere politidistrikt *eller i utlandet,...*"

Dette vil tydeliggjøre at loven også gjelder for vaktvirksomhet som utføres i utlandet i tråd med Stortingets anbefaling.

For å understreke at personer som tidligere har vært involvert i krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten og folkemord ikke får arbeide for norske vaktelskaper i utlandet, foreslår Røde Kors også følgende tillegg i forskriftens § 2-3:

"Ved vurderingen av om kravet til tilfredsstillende vandel kan anses oppfylt skal det legges vekt på karakteren av anmerkede forhold, på tidspunktet for lovbruddet og på dets betydning for oppgavene som omfattes av ansettelsesforholdet eller vedkommendes egnethet som vakter. Det bør legges særlig vekt på anmerkninger om ulovlig bruk og befatning med rusmidler, ordensforstyrrelser, vinningskriminalitet, voldsforbrytelser *eller forbrytelser som er nevnt i straffelovens kapittel 16.*"

Når det gjelder forslagene til kontroll med foretakene i forskriftens kap 8, ser Røde Kors at det vil være utfordringer knyttet til håndhevelsen av disse bestemmelsene overfor selskaper som driver vaktvirksomhet i andre land. Det vises i denne forbindelse til avtalen som ble inngått i Sveits i 2008 om hvordan statene kan styrke respekten for internasjonal humanitær rett blant private kontraktører i væpnet konflikt. Et av forslagene i dette dokumentet er at statene burde innføre et autorisasjonssystem på linje med det vi har i vaktvirksomhetsloven og samarbeide om å overvåke at selskapene operer i henhold til disse autorisasjonene². Røde Kors vil på denne bakgrunnen foreslå at man tar opp med Utenriksdepartementet at Norge både bør tiltre dette Montreux-dokumentet og at Utenriksdepartementet tar initiativ til et samarbeid med de statene som i dag har tiltrådt dette dokumentet om kontroll av norske vaktelskaper som operer i utlandet. Røde Kors vil også ta dette opp direkte med Utenriksdepartementet.

Som påpekt i vårt brev av 5. mai 2008 mener Røde Kors det også er nødvendig å begrense hvilke oppgaver som utføres av private sikkerhetsselskaper i væpnet konflikt. Norge har i dag ikke noe absolutt forbud i straffeloven mot å utføre oppgaver som leiesoldater i væpnet konflikt. Straffeloven § 104 a setter forbud mot å danne eller delta i en privat organisasjon av militær karakter eller rekruttere medlemmer av en slik organisasjon. Riksadvokaten har imidlertid påpekt at denne paragrafen ikke kan anvendes på private militære organisasjoner eller selskaper i utlandet. Røde Kors mener derfor det vil være nødvendig å vurdere et nytt straffebud i straffeloven mot denne type virksomhet og viser i denne forbindelse til brevet fra Forsvarsdepartementet av 07. juli 2010 om hvordan dette kan gjøres.

Med vennlig hilsen

Sven Møllekleiv
President

Børge Brende
Generalsekretær

Vedlegg:

1. The Montreux Document
2. Brev fra Forsvarsdepartementet til Justis- og politidepartementet av 07. juli 2010

² Se Montreux Document Part Two Good practices relating to private military and security companies punkt 68 - 73